

IEA Başkanı Fatih Birol'dan Rüzgar Enerjisi Dergisi'ne özel açıklamalar

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Başkanı Fatih Birol'la bir söyleşi gerçekleştirdik. Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği tarafından organize edilen Basın Buluşması esnasında görüşme fırsatı yakaladığımız Fatih Birol, hem Türkiye hem de dünya enerji piyasalarına ilişkin sorularımızı yanıtladı.

Global piyasalarda rüzgâr ve güneş için ortalama yatırım maliyeti ne düzeyde seyretmekte?

Bütün dünyaya baktığımız ve genel bir ortalama aldığımız zaman yatırım maliyetleri hem kömürün hem doğal gazın altında, 10 sene önceyle kıyasladığımız zaman çok büyük bir düşüş görüyoruz. Bu düşüşün esas nedeni kapasite artışının hızlı bir şekilde gerçekleşmesi. İngilizce ifadeyle 'Learning by doing' yani yaparak öğrenme dediğimiz gelişmelerin sonunda şu anda dünyanın hemen hemen her yerinde, rüzgârda ve güneşte, fosil yakıtlarla rekabet edilebilecek bir seviyeye ulaşılmış durumda, devlet desteği olmadan da. Ancak, güneş ve rüzgârın şöyle bir sorunu var: Elektrik sistemlerine katkılar doğaya bağımlı. Yani rüzgâr olmadığı zaman, güneş olmadığı zaman elektrik sistemlerine ciddi etkileri olabilir, eğer tedbir alınmazsa. Ama bu konuda da önemli çalışmalar yapıyor ki aslında biz de buna öncülük ediyoruz. Güneş ve rüzgâr, elektrik sistemlerine büyük

bir yük bindirmeden, maliyetleri arttırmadan en iyi şekilde nasıl entegre edebiliriz diye çalışmalar mevcut. Şunu söyleyebiliriz ki, bu, üzerinden gelinmeyecek bir sorun değil. Gerekli tedbirlerle, gerekli mekanizmalarla bu sorunlar giderilebilir. Birçok ülke aslında bunu ispat etti. Ama bunun için hem regülasyonlar hem de operatörler seviyesinde gerekli tedbirleri almak lazım. Ayrıca rüzgârın ve güneşin payı arttıkça daha değişik teknolojilerden faydalanmamız gerekiyor; batarya teknolojileri ve hidroelektrik santraller dâhil olmak üzere.

Genel olarak başarılı olan YEKDEM mekanizmasının şimdilik devam etmediğini görüyoruz. Türkiye'de teşvik mekanizmaları nasıl şekillenmeli size göre?

Bence mevcut mekanizma son derece pozitif bir rol oynadı hem güneş hem de rüzgârın gelişmesi için. Umud ediyor ve beklıyorum ki bunun yerine değişik bir düzenleme gelecek. Tabii nasıl bir düzenleme geleceği konusunda tahmin yapmak istemem ama bence gelecek olan yeni

mekanizma en azından bir taban fiyatı oluşturmalı ve yatırımcının önünü açmalı. Yatırım konusunda, yenilenebilirde olabilir ya da herhangi bir alanda olabilir, en büyük sorun her zaman belirsizliktir. Bu belirsizlikten bir an önce kurtulacağımızı tahmin ediyorum.

Türkiye'yi rüzgâr ve güneş enerjisinde genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz? Potansiyeli göz önüne aldığımızda gelişen nokta yeterli mi?

Bu konuda en şanslı ülkelerden bir tanesiyiz hem rüzgârda hem de güneşte. Ama bu şans yeterince kullandık mı dersiniz bu için henüz çok başındayız. Türkiye'nin mevcut güneş ve rüzgâr potansiyelini, ekonomik koşullar çerçevesinde kat be kat artırma şansı var. Bunun için de hem hükümete hem yatırımcılara hem de teknoloji sağlayıcılara büyük görev düşüyor. Ama potansiyel çok yüksek.

Türkiye'nin off-shore rüzgâr kapasitesini nasıl değerlendiriyorsunuz? Yatırımların off-shore'a yönelmesi gerektiğini düşünenlere katılıyor musunuz?

Kaya gazı ve kaya petrolünde gördüğümüz çok büyük maliyet düşüşlerinin ben off-shore rüzgârda da olacağını öngörüyorum. Çünkü potansiyel dünyada çok yüksek ve talep çok hızlı bir şekilde artıyor off-shore rüzgâr enerjisine. Peki, off-shore rüzgâr neden bu kadar güçlü bir konuma geldi. Momentumun nedeni, off-shore'daki rüzgâr kalitesi son derece yüksek. Bu için esas motoru şu an Avrupa ülkeleri. Kuzey Avrupa ülkelerinde off-shore rüzgârı büyük bir hücum var. Hatta bazı büyük petrol ve doğal gaz şirketleri, off-shore petrol ve doğal gaz tecrübesi olan bazı şirketler, off-shore rüzgâr kendi portföylerine kattı. Bunun da nedeni potansiyelin ve rüzgâr kalitesinin çok fazla olması. Rüzgâr kalitesi derken de hem hızını hem de ikide bir kesilmesini kastediyorum.

Türkiye'ye gelirse, ülkemizde karadaki rüzgârın hızı ve kalitesi çok yüksek. O bakımdan ben Türkiye'de hem karada hem de denizde çok büyük potansiyel olduğunu düşünüyorum. Bölgesindeki diğer ülkelere baktığımızda Türkiye'nin rüzgârdan en fazla faydalanabilecek ülkelerden biri olduğunu düşünüyorum; eğer hem hükü-

met hem de özel şirketler akıllı, ciddi, tutarlı politikalar izlerse.

Enerji depolama sistemlerinin değeri her geçen gün daha da net anlaşılır hale geliyor. Teknolojik gelişme ve maliyetler açısından bu sistemleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu alandaki gelişmeler çok umut verici. Ama size şu an itibarıyla bu sistemler ekonomiktir desem doğru olmaz. Ama trend oraya doğru gidiyor. Çok fazla yatırım var, özellikle araştırma ve geliştirme yatırımları. Diğer teknolojik gelişmeler de depolama alanındaki gelişmeyi zorunlu hale getiriyor. Ben son derece umutluyum ve bu sebeple de önümüzdeki Davos Zirvesi için ana konulardan birisi olarak enerji depolama sistemlerini seçtik.

Politika yapımcıları ele aldığımızda pozitif ve istikrarlı olarak değerlendirdiğiniz bir ülke veya coğrafya var mı?

Her kıtada iyi örnekler de iyi olmayan örnekler de var. Size bir ülke söyleyeyim: Kenya. Neden Kenya? Kenya'da bundan 5 sene önce halkın yüzde 25'inin elektriği vardı. Şu an itibarıyla yüzde 88. Kenya ve aynı şekilde Gana hükümetlerinin, ben ülkemizdeki her insanın elektriğe ulaşımını sağlayacağım karar almış olması çok önemli. İkinci bir örnek daha vereyim: Hindistan. 1.4 milyarlık bir ülke Hindistan ve çok kısa bir sürede bütün vatandaşlarının elektriğe ulaşımını sağladı. Birkaç sene önce de 175 GW'lık yenilenebilir enerji hedefi koymuştu ki çoğu insan bunun aşırı iyimser bir hedef olduğunu düşündü ama bunu kat be kat aştılar. O bakımdan Hindistan da güzel bir örnek.

IEA Başkanı Fatih Birol, Rüzgar Enerjisi Dergisi ekibinin sorularını yanıtladı.